

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

PIK LI. Ч. 74. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 17. березня 1943.

No. 74. Jersey City, N. J., Saturday, April 17, 1943.

VOL. LI

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016THREE CENTS in the United States of America
FIVE CENTS elsewhere.

Будуть Вислані Більші Сили для Забезпечення Перед Японською Офензивою

Герберт В. Еват, австралійський міністер закордонних справ, заявив у своїй радіовій промові за те, щоби вислати проти Японії якнайбільші сили і не дати їй змоги зміцнити свої позиції. Мануель Квезон, президент Філіппин, є теж за те, щоби не дозволити Японії на нові здобутки. Знову ген. МекАртур, додаючи загрозу Австралії, домага-

ється більшого числа літаків, передбачуючи нову велику японську офензиву, бо саме для цієї цілі вже є згромаджена велика японська флота. Гері Л. Стімсон, секретар війни, заявив, що така поміч буде негайно вислана, але додав, що подібні домагання збільшення висилки літаків дістає Вашингтон теж і з інших теренів боїв.

РУЗВЕЛТ, ІДЕН, ТА ГРАНИЦІ ПОЛЬЩІ

Юнайтед Прес подає з Лондону, що там говорять в політичних колах, що в часі розмов президента з Антоні Іденом, британським міністром закордонних справ, обидва прийшли до висновку, що треба повернути Польщі ті границі, які вона мала перед вибухом цієї війни.

Секретар стейту, Кордел Гол, запитаний журналістами, чи така розмова про границі Польщі з Росією була, заявив, що якби була то департамент стейту був би правдоподібно про це повідомлений. Виходить, що такої розмови не було.

ДВІ ФАЛЬШИВІ ПРОПАГАНДИ, А НЕ ОДНА!

Американсько-польська газета „Наруд Польскі“, наклеюючи Раді Польоні збільшити польську пропаганду в Америці й заложити ще одно інформаційне бюро, пише: „Російська пропаганда, наприклад, намагається цілком фальшиво переконати американців, що східні землі Польщі, на які простягнув свої лабеті Сталін, є землями російськими. Такої фальшивої пропаганди Польща не може вести. Польща завжди опиралася на правді й від тої засади не відступить...“

Коби то так було, як пише ця газета! Якби польська пропаганда опиралась на правді, то не писала про українські землі, що це польські землі. Червона Москва остільки розумніша і хитріша від польських пропагандистів, що визнає ті землі „українськими“ і прилучує їх до України принаймні формально, а польська пропаганда пише про „польські землі і прилучує їх до Польщі. Та для українського народу одна і друга пропаганда є фальшива. Але треба признати, що більшевницька пропаганда є хитріша і розумніша від польської.

ЗМІНИЛИ УКРАЇНСЬКУ НАЗВУ.

На нарадах мужів довіря „Союзу Освобождения Галицкой і Подаремной Руси“, що відбулися в Скентоні в справі Общественного Конгресу, реферував Н. Вакар про злуку західно-українських, західно-білоруських і карпаторуських земель з Росією. Він заявився за те, що треба заявити урядові в Вашингтоні й Об'єднаним Державам, що „судьба карпаторуського, українського та білоруського народу повинна вирішуватись не з точки інтересів Польщі, Чехословаччини чи Росії, а з точки погляду самих карпаторосів, білоросів і українців“. Ті народи, казав він, повинні мати право висказати свою волю, згідно з Атлантийським Чартером. Погляди білоросів, карпаторосів і українців на ось такі справи, що відносяться до старого краю, повинні бути в Америці, на думку Вакара, об'єднані, а американське громадянство і уряд повинні бути ознайомлені з історією, культурою, потребами і цілями карпаторуського, білоруського та українського відродження. Таке саме повинно бути зроблене й в Англії, казав Н. Вакар.

По тім докладі, на внесення свящ. Бержинця, збори рішили замінити уживані в докладі Вакара назви „український“ і „український народ“ словами „малоросси“ і „малорусский народ“. Таке подає філадельфійська „Правда“ з 9. квітня б. р. Секретар, що оголосив звіт про ці наради, каже, що сповняє волю зборів, але не може змінити назв у самім докладі без згоди автора.

ДРУГИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИЙ КАПЕЛЯН.

Українці греко-католики, що служать в канадійській армії, дістали вже другого військового духовника, яким є о. Теодозій Добко, ЧСВВ, що родився в Канаді, в Йорктоні, Саск. Рік тому назначено капеляном о. М. Т. Пелеха.

БРИТІЙЦІ Й ФРАНЦУЗИ ЗАХОПЛЮЮТЬ ВАЖНІ ВЕРХИ В ТУНІСІ

МОЛОДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВОЯК — ГЕРОЙ.

Читаємо в канадійсько-українській газеті „Новий Шлях“:

„Ваш син, Франко Галик, помер у місцевому шпиталі внаслідок покалічення, отриманого підчас експлозії цього пополудня“. Таку телеграму дістав у середу, 24. березня, винніпегський українець, Кость Галик, батько Франка, від команданта летунської військової станиці в Ярмут у Новій Шкоції. Франко одинокий син родини Галиків...

„Багато родин дістають тепер подібні короткі, але трагічні телеграми про своїх рідних у канадійській военній службі. Одначе випадок з б. л. Франком Галиком небуденний. Молодий „иркрафтсмен“ першої класи, Франко Галик, помер від покалічення, яке дістав підчас ратування своїх товаришів-летунів. У середу пополуночі попсувалося шось у великому військовому літакові на аеродромі в Ярмут і літак при злеті упав, зарившись передом у землю. Галик із кількома товаришами з наземною літакової обслуги кинувся до літака ратувати чотирьох летунів, що в ньому находились. Мабуть ці летуни вже були мертві, але це Галик не спиняло. Він почав добуватися до них. Тоді літак експлодував і тяжко покалічив Галика. Також його помічники були покалічені, але не смертельно. Вибух був такий сильний, що потряс цілою околицею. Молодий герой помер по привезенню його до шпиталю. Смерть Франка була дуже болючою для рідних у Винніпегу. Кілька днів перед трагедією його родичі дістали від нього листа, що приїде домів на Великодню відпустку. Замість цього привезено його тіло до Винніпегу...“

БРИТІЙСЬКІ І РОСІЙСЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРТУЮТЬ ТРИ МІСТА В РАЙХУ.

ЛОНДОН. — Російські літаки підпалили німецькі порти на Балтику, Данціг і Кенігсберг, а британські бомбовики доконали важкого рейду на промисловий осередок Штутгарт. В усіх трьох осередках видно було кольосальні експлозії.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ. Пам'ятайте, що военний бонд у вашій хаті це означає вашу участю до цієї землі, що вас примала за своїх синів і дочок. Це тем доказ, що ми зможемо дорозвинути нашу свободу.

FOR VICTORY: BUY BONDS.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАРТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Бритійська піхота заняла Джебель ель Анг і Гейдос, ключеві пункти на дорозі до Тунісу. Аби цього доконати, піхота, мусіла добути під огнем моздрів і легкої артилерії гору 2,204 стіп високу, що була в німецьких руках від середини грудня.

Тимчасом французькі відділи заняли Джебель Сефсуф та з гір били по ворожих оборонних лініях у напрямі Енфідавіл.

СОКОЛСЬКІ ПРО СОВЕТИ.

Джордж Е. Соколські, відомий американський журналіст, що пише в ньюйорській часописі „Сан“, дивується, що в Америці протестують проти вбивства советською владою соціалістів Ерліха і Альтера. Каже, що це повинно бути кожному відомим, що в Советах такі речі діялись і діються. Пише, між іншим, так:

„Мусимо брати Сталіна таким, яким він є, якщо хочемо бути на добрій стороні з Росією. Росія не є краєм демократичним. Є то край політичного деспотизму, може навіть гіршого гатунку ніж нацистський німці. Ми є в союзі з деспотичним краєм. Але як довго той деспотичний край, висублює масово німців, нищить німецьку мілітарну силу, — то робить це на нашу користь. Та не дурім себе щодо Росії. Треба тільки пам'ятати, що як хто є по нашій стороні, то є по нашому боці навіть і тоді, коли його прихвально відносини нам не до вподоби“.

Ще далі пише Соколські що: „Можемо мати союзника, якого не потребуємо наслідувати. Сталін, наприклад, не толерує вільної преси, радія та забороняє навіть інакше думати. А в нас навпаки...“

ВІДПОВІДАТИ НА НАПАСТИ.

На напасть на меморандум Комітету Українців Канади в справі України, який вручено послом Глинкою канадійському урядові, яку помістив „Виндзор Дейлі Стар“, відповів у тійже газеті інж. Богдан Зелений. Та відповідь є в сьогоднішнім числі „Юкрейн Віклі“. Вона вказує нашим тут родженим, що коли може обороняти, слухну українську справу людина, що роджена і вихована в старім краю, то куди легше могло б це робити тут роджені й виховані наші професіоналісти. Тим не кажемо, що ніхто з них цього не робить. Тільки стверджуємо, що таких є дуже й дуже мале число.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

**АБИ АРСЕНАЛ ДЕМОКРАТІЇ
БУВ У ПОВНІМ РУХУ**

Комісія воєнної робочої сили подала устами свого містопредсідника на зборах Американського Хемічного Товариства, що вона виробила плян повного використання робочої сили краю. Плян має на цілі знайти робітників, аби удержувати арсенал демократії в повнім ході, а програма її обіймає заходи для здержання перемовлювання робітників і нагромадження робітників, боротьбу проти абсентизму й вишукування робіт, нарешті боротьбу проти упередження супроти певних клас робітників.

Комісія вийшла з założення, що найважливішим засобом для повного використання матеріалу людської праці є таке здержання витрати робочої сили. Такі витрати мають передовсім місце при переміні з одної роботи на іншу. Тому комісія постаралася за зорганізування цілої низки місцевих комітетів стабілізації праці. Вона обдумує пляни для здержання перемовлювання робітників роботодавцями з одної фабрики до другої, і те постійне

шукування кращої праці деякими робітниками, мандруючими з одної роботи до другої.

Незвичайно цікавою є заява Комісії проти дискримінації, бо тут до справи підійдено відай у перше з становища використання праці. Радить Комісія побоювати не тільки упередження деяких підприємців до наймання жінок, але й упередження супроти муринів, чи навіть супроти робітників у певному віці. Комісія стоїть на становищі, що нормально не має брати під увагу при найманні ніодної з таких справ, а тільки здоровля робітника, його здібність чи вправу. Лише тоді, каже Комісія, буде арсенал демократії працювати повною парою.

Україна Небезпечний Край

Берн, Швайцарія, (ОНА). — Як німці здобули українські землі, то негайно зорганізували господарські кооперативи, колонізаційні спілки і кликали всі західно-європейські народи їхати на загарбані німцями землі, щоб їх експлуатувати. Були такі, що послушали закликів нацистської еліти і поїхали, але довго там не попасали. Втративши вложені на експлуатацію чужих земель гроші, час і труд, вони вертались назад до рідних осель і нарікали, що їх німецькі культуртрегери обманули. Кажуть, що на Україну посунули тисячі всякого роду охотників, котрі були ласі чужим добром збагатитися але як приїхали там, то населення так зимно їх стрінуло, так ворожо до них поставилось, що німецькі й голландські колоністи собі сказали: краще вертаймо додому. І вернули. Тисячі їх. Тепер вже їх медом ніхто на Україну не заманив.

Те саме й з німецьким військом. Кажуть, що як німецький вояк має виїздити на східний фронт, то так вибирається, як на той світ. З усіми прощається, просить відпущення гріхів і з трепетом жалується, що його посилають там, звідки мало хто живим вертає, хіба калікою. Про советську армію в Німеччині ходять неймовірні вістки, що нібито вона складається з надзвичайних великанів, яких ні вогонь, ні кулі не чіпаються. Як батьки виправляють сина на російський фронт, то виглядає, що вони похорон справляють. Всі плачуть, нарікають і питаються, коли вже та різанина скінчиться.

„Берлінер Берзен Цайтунг” пи-

ше, що як німці йшли здобувати Україну, то вони собі гадали, що український нарід прийме їх як визволителів з большевицького ярма, але пізніше переконалися, що це був самообман, за який німецька армія мусіла дорого заплатити. Німецький вояк в Україні, пише згадана газета, мусить бути приготований на все. Він не може ні спокійно спати, ні ходити без зброї, бо не знає відки і коли на нього нападе ворог. І то не лиш на фронті, але й в тилах, бо ворожа армія часто пробивається через боеву лінію і нападає ззаду. Вони переривають комунікаційну лінію, якою можна дістати поміч і нападають з такою силою, перед якою наша німецька армія мусить капітулювати. Це буває досить часто. Вороже до нас місцеве населення помагає червоній армії і переховує та прохарчує повстанців. Всі спроби до співпраці з німцями не довели до нічого і часто-густо приходиться трактувати цивільне населення на рівні з ворожою армією.

**ВІДЧИТ ПРОФ. РУДНИЦЬКОГО
В ПОЛЬСЬКІМ НАУКОВІМ
ІНСТИТУТІ**

Польський Науковий Інститут в Нью Йорку (37 Іст 36 вулиця) запросив проф. Антона Рудницького виголосити відчит на тему „Роля музики в українській культурі”. Відчит, що відбудеться вечером в понеділок 19. квітня б. р. влаштує історична секція Інституту, якої предсідником є проф. Оскар Галецькі, директор цього Інституту, що то заступає на еміграції Польську Академію Наук.

**НА ГОСПОДА БОГА І ОБЕДНАНІ
ДЕРЖАВИ.**

ОНА подає з Швайцарії згадку про людину, що прибула з Словаччини, а яка розповідає про те, що ті з українських провідників, що думали, що при помочі Гітлера вдасться відбудувати самостійну українську державу, дуже розчарувались, бо німці поводяться з українцями як і з всіми іншими народами завойованих ними країв. Тепер, каже згадана людина, ті з українських політиків, що рахували на німців, ломлять руки і жалують того та добачують ратунок в Обеднаних Державах і в Бозі, що „справедливий і не допустить нової неволі над українським народом”. Тою „новою неволею” мав би бути Советський Союз.

**ЗЛІКВІДОВАНА КАТЕДРА
ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ.**

Не зважаючи на заходи великого числа поляків, що живуть в Милвокі, як теж і в стейті, буде зліквідована дотеперішня катедра польської мови в стейтовім університеті, бо легіслятура не ухвалила грошей на удержання цієї катедри, хоч треба всього \$7,000, що моглиб легко зложити самі поляки з Милвокі.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ**ПОТРІБНО ЧОЛОВІКІВ І ХЛОПЦІВ**

до складання забавок (toys)
Платня на початок
40 до 50 центів на годину, залежно від здібності. 40 годин тиждево.
V. J. CURCIO CO.
3423 Hudson Blvd., Jersey City, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН до праці у фабриці. Постійна воєнна праця, добра платня в початках з овертаймом. Голосіться, або телефонуйте: MA 2-7786 для назначення стрічки. 70-5

BRITEX MFG. CO.
Jacobus Avenue—Tompkins Terminal
South Kearny, N. J.
Беріть Bus No. 1 до South Kearny

ПОШУКУЮ СТАРШУ ЖЕНЩИНУ варити на селі в гарній околиці недалеко New York-у. Також потрібний старший чоловік до роботи на городі та взагалі коло хати. Пара може бути жоната. Голоситися:
Mr. G. CHANDROWSKY,
680 — 4th Ave., Brooklyn, N. Y.
Telephone: SO. 8-5132.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

А СКІЛЬКИ МИ МАЄМО?
„Рада Польоні” має зібраних \$750,000 на ратування поляків. Але не знає що з ними робити. Дораджують їй вислати якусь частину на ратування польських дітей на Близькому Сході, куди їх перевезено з Росії, а ратувати яких звиває польський єпископ Гавліна.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ
ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА”

**МИРОН
ЛИТВІН
І СИН****УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

**ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
Й ОКЛИЦЮ
МИХАЙЛО
НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

**ПЕТРО
ЯРЕМА**

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

**\$150.00 ЦІЛИЙ
І ВИЩЕ ПОХОРОН**

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ

І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646